

Ročná téma 2017/18: Svetlo a teplo pre ľudskú dušu

Ako nadobudneme schopnosť vytvárať zmier prostredníctvom Meditácie základného kameňa — po 100 rokoch od impulzu trojčlennosti?

Vážení priatelia Antropozofickej spoločnosti, milí spolupracovníci antropozofického hnutia, milí priatelia!

V posledných rokoch sme v rozličných smeroch pracovali s otázkou poznania seba a sveta, postupne sme prišli až po úlohu zla vo vývoji duše vedomej. Naše súčasné dianie — s rastúcim počtom bojísk, teroristických útokov, sociálnych napätí, koncentráciou politickej moci na jednotlivcov — sa nás existenčne dotýka. Strata skutočnosti, ktorá prichádza spolu s digitalizáciu a technické vynálezy, prostredníctvom ktorých je predpovedaný koniec ľudstva nás stavajú naliehavejšie než kedykoľvek predtým pred otázku podstaty duchovného určenia človeka. To, čo si človek myslí sám o sebe, to určuje jeho realitu, či chápe sám seba ako zvieru alebo ako stroj. (1)

Skúsenosť svetovej konferencie Goetheana, na ktorej vstúpilo približne 800 ľudí z celého sveta do procesu hľadajúceho budúcnosť, bola vo svojej podstate formovaná prostredníctvom Meditácie základného kameňa. Pozitívna odozva na túto prácu nás posilnila v snažení, postaviť počas nasledujúcich rokov do stredu našej práce z rozličných hľadísk Meditáciu základného kameňa v zmysle vnútorného vytvárania orgánu sebapoznania a poznania sveta. Rudolf Steiner vyslovuje toto “obnovené slovo Apolóna”, toto “Spoznaj seba samého” prvýkrát 25. decembra 1923 a zachytáva do mantrických slov výsledky 30 rokov výskumu trojčlenného človeka.

Svietiace myšlienkové svetlo

Už dlho je Meditácia základného kameňa rozhybávaná v srdciach mnohých členov ako fundament duchovného života. Obnovená pozornosť venovaná tejto meditácii má slúžiť k tomu, aby sme sa na základe vývoja v súčasnej dobe nanovo chopili impulzu, spojeného s položením Základného kameňa v roku 1923 — ako základu pre harmonickú spoluprácu a spoločné chcenie. Z meditatívnej práce so Základným kameňom k nám môže “žiarit myšlienkové svetlo”, čo nám dá schopnosti, aby sme z “Ducha, ktorý tam vládne, v svietiacom myšlienkovom svetle okolo dodekaédrického kameňa lásky” nanovo oplodnili naše pôsobenie. (2) Chceme sa v nasledujúcich rokoch silnejšie prikloniť k duchu Základného kameňa, čím chceme povzbudiť ku konkrétnemu praktizovaniu poznania trojčlennej ľudskej bytosti podľa tela, duše a ducha. Pôvodný impulz zachytený aj v historicky tradovanom obsažnom duchovnom diele musí byť dnes nanovo oživený a nájdený každým jednotlivým Ja. To predpokladá, že sebaopoznanie nie je žiadnou subjektívnou povinnosťou, ktorá sa zužuje predovšetkým na pochopenie vlastnej osobnosti, *ale naopak, že ho rozvineme do nazerania všeobecne ľudského v sebe a v druhom človeku.*

Sila premeny Základného kameňa

Objektívne vládnuca sila duchovného svetla Základného kameňa má moc premeniť antropozofický život. Rudolf Steiner videl v Základnom kameni základ pre spoluprácu jednotlivých ľudí, základ pre vznik spoločnej “stavby”. (3) V nasledujúcich rokoch chceme položiť za základ našej spoločnej práce tri veľké cvičenia “ducha-rozpomínania”, “ducha-vedomovania”, “ducha-zrenia”. Každý rok určíme pre spracovanie témy nové ťažisko.

Práca na Základnom kameni umožňuje povzbudenie prvkov sociálne pôsobiacej kultúry duchovného Ja, ktoré ukazujú na ozdravujúci smer bez toho, aby sme preskočili vývoj duše vedomej. Tri cvičenia by nemali byť chápané ako pevne určené duchovné techniky, ony skôr povzbudzujú duchovný život v troch sférach a slúžia spracovaniu individuálnych a sociálnych rozmerov ducha-rozpomínania, ducha-uvedomovania a ducha-zrenia, ktoré samy osebe predstavujú rozsiahle oblasti. V nasledujúcom roku by malo v stredobode našej práce stáť predovšetkým ducha-rozpomínanie. Nech nás pritom vedie tvorenie sily z prapočiatkov.

Trojaké cvičenie

Zvolaním “Ľudská duša!” sa sme sme cítiť oslovení trojakým spôsobom v našej najhlbšej bytosti ako ľudia. Tri smery, do ktorých sa učíme zažívať seba ako kozmicky ukotvení, nás privádzajú do spojenia s “Bohom otcom na výsostiach”, s “Vôľou Krista v okolí” a so “Svetovými myšlienkami ducha”. Toto spojenie môže postupne vzniknúť prostredníctvom cvičenia troch výziev.

Kto nás tu takto oslovuje? Kto nás volá, aby sme sa stali cvičiacimi? Duševno-duchovné základné orientácie sa stanú pre nás v cvičení zážitkom a postupne nás vedú k poznaniu, ktoré zahrňuje našu pozemskú a kozmickú bytosť. Táto sa nám stane postupne viac a viac základom, na ktorom môže narásť nové poznanie, cítenie, prežívanie a konanie vo svete a s druhými ľuďmi.

“Cvič ducha-rozpomínanie”

Už v prvej výzve “Cvič ducha-rozpomínanie” je obsiahnutý celý kozmos poznávajúcich otázok, duševných nálad a podnetov pre učenie. Rozpomínanie je centrálna duševná činnosť Ja. (4)

Otázkou na naše spomienky sa otvára pred vnútorným okom scenéria, ktorá sa vytvorila počas celého života. Spomínanie nám dáva identitu; cítime sa ako individualita s nezameniteľnou biografiou, ktorá začala v konkrétnom časovom bode na zemi a ktorej cieľový bod zostáva zatiaľ skrytý.

V cykle “Svetová história vysvetlená z pohľadu Antropozofie” vyzýva Rudolf Steiner — pozorujúc činnosť spomínania ľudí v dávnoveku — aby sme sa prestavili do úplne inej duševnej konfigurácie: V poatlantickom čase si ľudia spomínali iba prostredníctvom pamätníkov, ktoré na Zemi vybudovali. V neskoršej epoche sa spomínanie stalo rytmickým a so začiatkom filozofie v Grécku vznikla naša dnešná časová pamäť. Ešte aj dnes je možné nájsť na svete celkom rozličné formy spomínania. Môžeme práve na nich odhaliť a naučiť sa chápať iné formy vedomia? Prostredníctvom Antropozofie sme vyzývaní, aby sme cvičiac dali spomínaniu duchovný smer. (5)

Okolo obdobia Vianočného zjazdu 1923/24 dal Rudolf Steiner cvičenia k rozšíreniu spomínania. Cyklus “Mystérijné formy” (6) tak obsahuje cvičenie, v ktorom Rudolf Steiner povzbudzuje k meditatívnemu prehĺbeniu zážitkov z detstva alebo mladosti. Toto cvičenie rozpomínania môže umožniť zážitok jednoty s prírodou, čo je celkom nový vzťah k svetu Otca. Práve to nám umožňuje zduchovenú formu rozpomínania.

Keď rozšírime svoj pohľad cez hranicu narodenia, prehĺbi sa naše rozpomínanie. Môžeme sa spýtať, aké boli naše predsavzatia pred narodením, ktoré nás voviedli do tohto vtelenia.

Pritom nejde iba o špekuláciu, alebo o otázku vlastnej karmickej minulosti, ale môžeme sa tým prebudit' pre rôzne osudové príčiny. Lebo ony bytostne určujú našu prácu, naše stretnutia a vzťahy ako aj náš život a stavajú nás pred výzvy v spolupráci a v spolužití, práve tam, kde nenachádzame symtapických alebo už dôverne známych ľudí. V Antropozofickej spoločnosti stojíme pred úlohou, byť pripravení akceptovať spoluprácu v spoločenstve. Správne pestované rozpomínanie nás môže otvoriť pre novú spoluprácu, uschopniť nás k novej "slnečnej karme" cez hranice starej, až prostredníctvom ktorej môžeme plne primeraným spôsobom naplniť novú kultúru ľudskosti. (7)

Spätný pohľad a Ducha-zrenie

V spätnom pohľade sme vyzvaní k tomu, aby sme zobrali do ruky vývoj vôle a myslenia zároveň. Tak môžeme pociťovať štvrtú strofu Meditácie základného kameňa v zmysle praktickej orientácie ako Ducha-rozpomínanie, ktoré sa vracia až k "obratu vekov", k základnému impulzu Krista, ktorý zároveň bezčasovo daruje naším dušiam svetlo a teplo, ktoré nenechajú aby vládla temnota a dajú nám schopnosť duchovného zrenia. Tak nám dáva cvičenie spätného pohľadu cvičebný priestor vôle, v ktorom ju v skutočnosti môžeme preniesť z bežného "s-pomínanie" — ako púheho opakovania minulého — k hýbaniu-nás-samých v čase. Spomínanie sa tak stane vkročením do oblasti bezčasového éteru.

V spätnom pohľade nás nemajú zamestnávať vlastné myšlienky a názory, ale predovšetkým to, čo k nám pristupuje z vonkajšieho sveta — a to v obrátenom poradí tak, ako sa naša vôľa dokáže oddeliť od telesného. Môžeme sa potom cítiť rozšírení do okolia a zažívať ako nás toto okolie utváralo, a čím sme sa vďaka nemu stali.

Takýto spätný pohľad, ktorý sa postupne môže stať ducha-rozpomínaním, nám dá schopnosť, stretnúť druhého človeka imaginatívne. Namáhanie vôle v spätnom pohľade podporuje zrenie ducha. Teraz sa môže ten druhý stať v nás obrazom a imaginatívne sa vysloviť v ducha-zrení, kým sme na druhej strane pestovali ducha-rozpomínanie. (8) Navyše je v tejto činnosti možné nájsť základný rys moderného zážitku zasvätenia.

Kedy sa myslenie stane zrením

Prechod od myslenia cez vôľu k zreniu vysvetlil Rudolf Steiner všeobecnejšie. Prostredníctvom skutočnej myšlienkovkej námahy, privlastnením si a cvičením myšlienkového organizmu, ako to Rudolf Steiner umožňuje vo "Filozofii slobody" (GA 4), sa človek oslobodzuje v myslení. Protipólom k tomu je: stať sa sám pre seba vo vôli priehľadným. Kým sa nechávame ovládať neprehliadnutými impulzami, nechceme pochopiť našu vôľu, dovtedy zostávame mysliac vo filozofickom elemente.

Ak sa prostredníctvom cvičení ako je spätný pohľad vnútorne sami staneme viac a viac priehľadní a naučíme sa zriecť duchovný svet prostredníctvom vôľového človeka, ktorý sa stal transparentným (9), stane sa myslenie zrením. Ducha-zrenie, ktoré obsahuje impulzy ku konaniu, ktoré pochádzajú z duchovného sveta, nám bude umožnené práve okľukou cvičenia ducha-rozpomínanie. Toto vidíme ako spoločný krok v práci na Základnom kameni v nadchádzajúcich rokoch: z celku Antropozofie vychádzajúce zahĺbenie sa do spraktičenia týchto základných cvičení.

Christiane Haid, Geotheanum-Leitung, a Jaap Sijmons, Generálny sekretár antropozofickej spoločnosti v Holandsku

Originál: [Jahresthema 2017/18: Licht und Wärme für die Menschenseele](#)

- (1) Rudolf Steiner: Časovo-historické pozorovania. Karma nepravdivosti (GA 173b), prednáška z 13. novembra 1917
- (2) Rudolf Steiner: Vianočný zjazd pre založenie Všeobecnej Antropozofickej spoločnosti 1923/24 (GA 260), str. 65 a 69
- (3) Pozri poznámku 2, str. 280f
- (4) Pozri Rudolf Steiner: Tajná veda v náryse (GA 13), Kapitola “bytosť človeka”
- (5) Rudolf Steiner: Antropozofia. Zhrnutie po 21 rokoch (GA 234), prednáška z 10. februára 1924 (o štvorakej metamorfóze spomínania)
- (6) Rudolf Steiner: Mystérijné formy (GA 232), prednáška z 23. novembra 1923
- (7) Rudolf Steiner: Ezoterické pozorovania karmických súvislostí (GA 240), prednáška z 25. januára 1924
- (8) Rudolf Steiner: Základná sociálna požiadavka nášho času — v pozmenom časovom Zeitlage (GA 186), prednáška z 7. decembra 1918, str. 124-129
- (9) Zoznam literatúry v: Rudolf Steiner: Spätný pohľad. Cvičenia k posilneniu vôle, vydané a uvedené od Martiny Marie Sam, Rudolf-Steiner-Verlag 2010, V. Kapitola

Odporúčaná literatúra

Rudolf Steiner: Vianočný zjazd pre založenie Všeobecnej Antropozofickej spoločnosti 1923/24 (GA 260), prednáška z 25. decembra 1923, 10 hodín

Rudolf Steiner: Mystérijné formy (GA 232), prednáška z 23. novembra 1923

Rudolf Steiner: Svetová história v antropozofickom vysvetlení (GA 233), prednášky z 24. a 25. decembra 1923

Rudolf Steiner: Antropozofia. Zhrnutie po 21 rokoch (GA 234), prednáška z 10. februára 1924

Rudolf Steiner: Ezoterické pozorovania karmických súvislostí (GA 240), prednáška z 25. januára 1924

Rudolf Steiner: Predsupne k mystériu na Golgote (GA 152), prednáška z 7. marca 1914